

HONORE DE BALZAC'IN "TUHAF ÖYKÜLER"ADLI YAPITINDA NARSİSİZ

Sibel YILDIZ*

Özet

19. yüzyılın sonlarında Sigmund Freud'un serbest çağrışım ve telkin yoluyla nevrozları tedavi etmeyi amaçlayan, psikolojik tedavi yöntemi olan psikanalizi sanatçılara, daha sonra ise öğrencilerinin sanat eserlerine uygulaması, psikanaliz ile edebiyatın aynı çatı altında incelenebilmesine olanak sağlayarak psikanalitik edebiyat eleştirisinin ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır. İnsan ruhunu, insanın içinde gizlediği arzuları, fantezileri inceleyen psikanaliz, bu bastırılmış arzuların farklı şekiller verilerek sanatsal bir ifade ile yansıtıldığı ve böylece ortaya çıkma imkânı bulduğu edebiyat alanına katkı sağlamaktadır.

Balzac, 1832-1837 yılları arasında kaleme aldığı *Tuhaf Öyküler* adlı yapıtında, kendini özgür bırakarak eğlenceli öyküleri dile getirir. Bu özgür anlatının arka planında gizlenmiş birçok psikanalitik öğe mevcuttur. Sigmund Freud'un önemli kuramlarından biri olan, bireyin kendine karşı duyduğu sevgiyi temsil eden Narsisizm, eserdeki birçok öyküde karşımıza çıkmaktadır. Bu bildiriye, Freudyan psikanaliz ışığında yapıttaki kurmaca karakterlerin davranışları ve kullandıkları ifadeler incelenerek, kimi karakterlerde gizlenmiş olan narsistik eğilimlere ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Balzac, psikanaliz, Tuhaf Öyküler, Narsisizm, Freud.*

NARCISSISM IN THE WORK OF HONORE DE BALZAC CALLED "DROLL STORIES"

Abstract

In the late 19th century, Sigmund Freud applied the psychoanalysis, which was a method of psychological treatment and aimed to treat neuroses by free association and suggestion, to the artists and later to the artworks of his students, and so this played an important role in the emergence of psychoanalytic literary criticism by allowing psychoanalysis and literature to be studied under the same framework. Psychoanalysis, which analyses the human spirit, the desires and fantasies hidden in human, contributes to the field of literature in which these repressed desires are reflected in an artistic expression by giving different forms and thus have the possibility to appear.

In his work called *Droll Stories*, which he wrote between 1832 and 1837, Balzac expresses entertaining stories by freeing himself. There are many psychoanalytic items hidden in the background of this free narrative. Narcissism, which is one of the important theories of Sigmund Freud and represents the individual's love for himself, comes out in many stories in the work. In this report, the behavior of the fictional characters in the work and the expressions they used were examined in the light of Freudian psychoanalysis and the narcissistic tendencies hidden in some characters were tried to reach.

Key Words: *Balzac, psychoanalysis, Droll Stories, Narcissism, Freud.*

*Okutman, Adnan Menderes Üniversitesi, Yabancı Diller Meslek Yüksekokulu,AYDIN.
e-posta:sibelkozan@adu.edu.tr

19.yy sonlarında, Dr. Breuer ve Sigmund Freud'un öncülüğünü yaptıkları psikanalizin, insanın günlük hayatında boy göstermesiyle birey ruhu ile ilgili cevapsız bırakılan birçok soru yanıt bulmaya başlar. Artık sadece göz ile görülebilen durumların geçerliliği söz konusu değildir; aklın ve mantığın yanında günlük hayatta sıkça karşılaşılan, bilimsel yanı pek olmayan sıradan eylemler de önem kazanarak insan ruhunu çözümlemede altın anahtar olarak kullanılmaya başlanır. Dr. Breuer'in küçük bir muayenehanede temellerini attığı psikanalizi, Freud, o güne kadar içinden çıkılmayan ruhsal yaşamın kapılarını açacak şekilde geliştirir. Ortaya çıkmasıyla büyük yankılar uyandıran, içerik olarak kız çocuğun babaya, erkek çocuğun ise anneye karşı beslediği aşk nedeniyle hem cins olduğu ebeveyni saf dışı etme isteğini kapsayan *Odipus kompleksi*, annenin bu sevgiyi fark ederek çocuğu uzaklaştırmak için onu babasına şikâyet edip penisinin kesileceği şeklinde tehdit etmesiyle çocukta oluşan *Kastrasyon kompleksi*, insan zihnini nitelik açısından *bilinç*, *önbilinç* ve *bilinçsiz* şekilde üçe ayırması ve Kral Yolu (Via Regia) olarak tanımladığı ve insan ruhunu incelemeye kullandığı *rüya analizi*, insanın sevi nesnesi olarak kendi bedenini seçmesi şeklinde tanımladığı *Narsisizm* kuramı gibi çalışmaları bu gelişime önemli derecede katkı sağlamaktadır.

Freud, yaptığı bu çalışmalarla psikanalizi insan hayatında önemli bir yere oturtmayı başarır. Psikanaliz, kendi başına insan ruhuna sağladığı yararların dışında diğer bilim dallarıyla da sağlam bir bağ kurarak birçok alanda faydalanılan bir bilim dalı haline gelir. Çerçeve biraz daha daraltılarak psikanalizin edebiyat ile ilişkisi incelenecek olursa, aslında aralarında geniş ve sağlam bir bağ olduğunu görürüz. Çünkü edebiyatın da psikanalizin de üzerinde durduğu ortak nokta "insan ruhu"dur. Psikanaliz ve edebiyat arasındaki bu sıkı ilişki eseri anlama ve yorumlamada yol gösterici bir özelliğe sahiptir. Can Şen'e göre psikanalizin edebiyata katkısı dört şekilde gerçekleşebilir:

- 1- Şair ve yazarlar, tıpkı psikanalizin edebi eserlerden yararlandığı gibi, eserlerini oluştururken psikanalizin verilerinden yararlanarak psikolojik olguları eserlerinde konu ya da fon olarak kullanabilirler.
- 2- Bir anlatı metninde yer alan kahramanların ruhsal durumları sanki gerçek bir insanmış gibi psikanaliz yardımı ile çözümlenebilir.
- 3- Bir şiirin temasını ya da fonunu oluşturan duygu ve düşünceler psikanaliz yardımıyla incelenebilir.
- 4- Bir şair ya da yazarın eserinden yola çıkarak psikolojisi tespit edilebilir ya da yazarın psikolojisi hakkındaki bulgular kullanılarak eseri tahlil edilebilir (Şen, 2012: 12).

Bu anlamda, Freud'un Odipus Kompleksini oluştururken, Sofokles'in "Kral Oedipus" adlı tiyatro oyunundan yararlanması ve Dostoyevski'nin eserlerini *Sanat ve Edebiyat* adlı yapıtında psikanalitik çözümleme tekniği ile incelemesi bu sıkı bağı gösteren belirgin örneklerdir. Freud'un ışığında birçok yazar da bu alanda önemli çalışmalar ortaya koymuştur. Bu yazarlardan biri olan Yılmaz Özbek, *Edebiyat ve Psikanaliz* adlı eserinde, edebiyat ile psikanalizin arasındaki sıkı bağa ve bu iki dostun birbirlerini nasıl tamamladıklarına değinir. Edebiyat eserlerine psikanaliz tekniklerini uygulayarak inceleme işlemine *psikanalitik yazınbilim eleştirisi* adı veren Özbek, bu eleştiri şeklini şu şekilde tanımlar:

Psikanalitik Yazınbilim Eleştirisi denince, psikanaliz alanında elde edilen sonuçları ve verileri yazın ürünlerinin anlaşılması ve yorumlanması sürecinde kullanmak akla gelir. Bir psikolog, bir ruh doktoru, hastanın bilinçaltını aydınlatarak hastayı etkileyen öğeleri nasıl belirlemeye çalışıyorsa, bu defa yazın eleştirisi ile uğraşanlar da yapıtlardaki kurmaca kahramanların bilinçaltını ve dolayısıyla metnin arka planını aydınlatmak için psikanalizin birikimlerini kullanır. Bu yaklaşımın adı 'psikanalitik yazın yorumlama yöntemi'dir (Özbek, 2007: 7).

Bu bağlamda, psikanalizin edebiyattaki en yaygın tezahürlerinden biri olan narsisizm, incelememizin temel yaklaşımıdır. Freud, benliği, kalıtım yoluyla bireye geçen ve içinde sevi içgüdü Eros'u ve yok etme içgüdü Thanatos'u barındıran *İd*, görevi dış dünya ile İd arasında denge kurmak olan *Ben* ve Ben'den ayrılarak gelişip kültürel değer ölçülerini taşıyan ve doğru şekilde davranmanın denetleyicisi olan *Üstben* şeklinde bölümlere ayırır (Freud, 1996: 76). Buna göre İd ile Ben, Üstben'in denetimi altındadır. Bununla beraber Freud, İd ile bizim Bilinçdışı olarak kabul ettiğimiz olguyu eşleştirmekle kalmaz aynı zamanda Ben ile önbilinçin de bir uyum içinde oldukları kanısındadır. İd'de var olan sevi içgüdüünün barındırdığı, amacı bireyin içindeki Thanatos'un yaratmış olduğu yok etme eğilimlerini ortadan kaldırmak olan enerjiye *libido* adı verilir. Bireyin içindeki libidonun karşısındaki bir nesneye değil de kendi benliğine yönelmesine *narsisizm* adını verir (Freud, 2000: 92). Narsisizmi, *birincil narsisizm* ve *ikincil narsisizm* olarak iki farklı evrede ele alır. Birincil narsisizm, daha benlik ve İd ayırımının başlamadığı bir süreçte ortaya çıkar ve onu gözlemek mümkün değildir. Bu evrede, çocuk tüm libidosunu kendi bedenine yükler ve onun için kendisinden başka hiç kimse yoktur. Toplu yaşamın bilincine vararak etrafında kendisi dışında daha birçok kişinin varlığını fark eden çocuk, birincil narsisizm sürecinden çıkar ve kendi üzerinde topladığı sevgisinden bir parça da olsa vazgeçmek zorunda kalır. Ancak birey, sevgisini yöneltmiş olduğu kişiden tatmin olmazsa yönelttiği sevgiyi tekrar kendi benliğinde toplayarak *ikincil narsisizm* sürecine girer (Freud, 2009: 114).

Bu bilgiler ışığında ele alacağımız Honoré de Balzac'ın "Tuhaf Öyküler" adlı yapıtının "Kralın Sevgilisi",

“Başkomutanın Karısı”, “Çağrı”, “Thilhouse’lu Bakire Kız” ve “Silah Arkadaşı” adlı öykülerinde narsisizm kuramının izleri ile sıkça karşılaşırız. Öykülerdeki karakterlerin davranışları ve kullandıkları ifadeler, onlardaki narsistik eğilimleri inceleyebilmemiz adına yol gösterici niteliktedir.

Narsisizmin ilk olarak karşımıza çıktığı öykü “Kralın Sevgilisi”dir. Öyküdeki kuyumcunun kızı karakterinde narsisizmin izleri açık bir şekilde görülmektedir. Genç kızın kuralları vardır, sadece zengin ve yüksek mevkideki saygın kişilerle beraber olur. Herkesin kolayca ulaşamayacağı ve kibirli olan genç kız güzelliğinin farkındadır: “*Ne dersin, bu gece yirmi bin altın etmez miyim?*” (Balzac, 2001: 83) cümlesiyle kendine olan güvenini okuyucuya hissettirir. Yoğun şekilde okuyucuya hissettirilen bu kibir ve kendini beğenmişlik öyküde narsisizme yapılan bir gönderme niteliğindedir. Freud’a göre kendini önemsemenin bir bölümü *çocuksu narsisizm* diye de adlandırılan birincil narsisizmin kalıntısıdır, diğer bölümü deneyimlerle doğrulanan zorluklardan kaynaklanır, son bölüm ise bireyin nesne libidosunun tatmin edilmesinden kaynaklanır (Freud, 2010: 44). Genç kızdaki narsisizmin temelinde ağır basan unsur son bölümü oluşturan nesne libidosunun tatminidir. Çünkü böyle güzelliğinin farkında olan kadınlar sadece kendilerini severler. Aslında ihtiyaçları da sevmek değil sevimlidir. Onların bu ihtiyaçlarını karşılayan da erkeklerdir. Kendisine duyduğu kadar yoğun bir sevgiyi kimseye karşı duymayan, nesne aktarımını sahip olduğu güzelliğe, yani kendine yapan Genç kız, erkekleri peşinden koşturarak, nesne libidosunu tatmine ulaştırır ve sağlanmış olan bu tatmin onun kendine olan güveninin artmasına sebep olur: “*Yalnızca omuzlarım bir krallığa bedel. Onlara benzer bir başka çift daha bulamayacağına kralla bahse girdim*” (Balzac, 2001: 83) cümlesinde de bu güven açıkça görülmektedir.

Öykünün ilerleyen bölümlerinde, para avcısı olan kuyumcu, kızını çok zengin ama bir o kadar da çirkin olan bir avukatla evlendirir. Ancak kız, evlenmiş olduğu bu adamdan kendine âşık olan kral sayesinde kurtulmayı başarır. Öyküde, kızın kocasının da nesne seçimi, karısının narsisizminin etkisi altındır. Çok çirkin olan bu adam, kadın onu terk ettikten sonra da peşini bırakmaz, her zaman onu arzulamaya devam eder. Avukatın karısı gibi böyle narsist kadınlar, güzelliklerinin yanı sıra, içinde buldukları ruh hali, yani kendilerine duydukları özgüven sayesinde erkekler üzerinde büyüleyici bir etkiye sahiptirler. Çünkü sevgi nesnesi arayışı içinde olanlar için bir başka kişinin narsisizminin cezp edici olduğu açıktır. Kendinde yoğun şekilde eksikliğini hissettiği şey, karşısındaki kişide olabildiğince yoğundur. Freud’a göre cinsel ideal, narsistik tatminin engellere takılarak gerçekleşmediği durumlarda onun yerini alacak bir tatmin olarak karşımıza çıkabilir. Sonuç olarak kişi, narsistik nesne tipine uygun bir şekilde kendindeki eksik parçalara sahip olana seçer. Bu durumu Freud, birey “*Ben’in bir ideal oluşturmak için eksikliğini duyduğu mükemmeliyete sahip olan kişiye âşık olur*” (Freud, 2010: 45) şeklinde açıklar. Avukat karakteri de bir ideal oluşturmak için benliğinin eksikliğini duyduğu özelliklere sahip olan karısını cinsel ideal olarak alır ve karısına âşık olur. Aynı zamanda bu, adamın eşi üzerine olan aşırı nesne yatırımı yüzünden kendi beninin üzerindeki sevgi yatırımının zayıfladığını gösterir.

Narsisizm, bir amca ve üç yeğenin hikâyesinin anlatıldığı “Şeytanın Mirası” adlı öyküde de yansımaları bulur. Bu öyküde, üç kuzenden en saygın olanı, evli bir kadın ile ilişkisi olan ‘akbaba’ lakaplı avukattır. Akbabanın bu kadın için kurduğu “*Ve o beni, aldatılan kocaların, Venüs’ün bahçesinde kendilerine yardım edenleri sevmek zorunda oldukları kadar sever! Bensiz hiçbir işe kalkışmaz!*” (Balzac, 2001: 93) cümlelerinden karakterin kendini ne kadar önemseydiği anlaşılmaktadır. Kendini önemsemenin temelinde daha önce de değindiğimiz gibi üç oluşum yatar. Akbaba’da ağır basan oluşum da nesne libidosunun tatmine ulaşmasıdır. Akbaba nesne yatırımı yaptığı bu kadın tarafından doyumla ulaştırılmıştır ve farkında olduğu bu durum onun benliğini şımartmaktadır.

“Kralın Sevgilisi” adlı öyküdekiyle benzer bir durum “Başkomutanın Karısı”nda da söz konusudur. Öyküde, kocasını aldatan Kontes Bonne’un, aşğını kurtarmak için yapmış olduğu planlar ve bu esnada tanıştığı Julien ile yaşamış olduğu aşk ilişkisi anlatılır. Kontes, genç şövalye Julien için narsistik tipe uygun şekilde yapılmış bir seçimdir. Bunu şövalyenin gösteriş ayininde bulunma amacından açıkça anlayabiliriz:

“Bu genç adam çok soylu davranıyor!” hemen kulaktan kulağa yayılmıştı bu sözleri. Ama onlar rastlantı olarak bir gerçeği yansıtıyordu. Çünkü bu genç, sancak hakkına sahip olmayan bir şövalyeydi ve adı Julien Boys-Bourredon’du. Sahip olduğu krallık topraklarında kendisine bir kürdan yaptırabilecek kadar bile ağaç yetişmezdi ve annesinin mirası olan yakışıklılığın başka hiçbir varlığı yoktu. Bu yüzden, o yönüyle ilgilenecek saraylı hanımlar aracılığıyla kazanç sağlamaya karar vermişti. Kadınların beğenisini kazanmaları sonunda pek çok kimse önemli makamlar elde etmişlerdi nasıl olsa! (Balzac, 2001: 125).

Julien, kontesi kendinde olmayan mükemmelliklere sahip olduğu için seçer. Zira onun kendine güvenini sağlayacak tüm özellikler konteste bulunmaktadır. Bu yüzden nesne aktarımını onun eksik yönünü tamamlayabilecek olan Kontes Bonne’a yapar: “*Her zaman sessizce aynı direğe dayanarak hiç kımıldamadan durur ve seçtiği hanımını gördüğünde sonsuz sevinçlere kapılırdı*” (Balzac, 2011: 124) ifadesi bu durumun göstergesidir. Güzelliğinin yanı sıra, Julien’in saygınlığını kazanması için gerekli olan para da konteste mevcuttur. Kontes Bonne tam anlamıyla Julien’in eksik parçasıdır ve Julien kendinde eksik olan bu parçaya deli gibi sahip

olmak ister. Çok çaba harcamadan da hayalini kurduğu bu kadına sahip olur. Benin, bir ideal oluşturabilmek adına seçtiği bu cinsel ideal, Julien'in benliğinin oluşumuna katkıda bulunur. Önceden özgüveni olmayan bu genç, nesne yatırımı yaptığı bu kadını elde edince nesne libidosu da doyuma ulaşır. Artık kendinin farkında, özgüveni olan bir bireydir: *"Sonra, kendisinin böyle delice bir istek uyandırabilecek niteliklere sahip olduğunu düşündü"* (Balzac, 2001: 127) cümlesinde bu özgüven açık şekilde görülmektedir. Bir süre sonra eksik olan tüm parçalarını tamamlaması ve gönlünü çaldığı kraliçenin de yardımıyla yüksek mevkilere ulaşması Julien'in narsisizminin daha da güçlenmesini sağlar: *"Kraliçenin yardımıyla elde ettiği başarılar nedeniyle öylesine zalim ve kibirli olmuştu ki, kral Charles'a karşı bile acımasızca davranabiliyordu"* (Balzac, 2001: 131). Artık Julien tam bir narsisttir, tüm sevgi aktarımını kendi benliğine yoğunlaştırır.

Benzer bir durum güzel çamaşırcı kadın ile kambur Carandas arasındaki ilişkinin anlatıldığı "Çağrı" adlı öyküde de söz konusudur. Carandas adındaki kambur karakter saplantı haline getirdiği çamaşırcı kadını narsistik tipe uygun şekilde seçer. Bu güzel kadın, çirkinlerden hiç hoşlanmadığı için bu adama yüz vermez: *"Düğünden sonra da çirkinlerden hiç hoşlanmayan kadının peşine düştü. Atölyesi yaylar, makaralar ve çeşitli araçlarla dolu olan imalatçının ricalarına gülüp geçen kadın, onunla alay etti"* (Balzac, 2001: 142). Bu durum, Carandas'ın aşkının iyice alevlenmesine sebep olur çünkü benliğinden uzaklaşarak nesne aktarımı yaptığı bu kadın, onun libido tatminini sağlamaz. Bu, aynı zamanda onun narsistik tatmininin önüne çıkan büyük bir engeldir. Carandas, eğer bu kadını elde ederse narsistik tatminin önünde duran bu engeli kaldıracak ve doyuma ulaşacaktır. Cinsel ideal olarak seçtiği bu kadın, onun ben ideali oluşturabilmesi için gerekli olan mükemmelliklere sahiptir. Ancak kadının onun aşkına karşılık vermemesi Carandas'ın ben idealini oluşturmasına engel olur.

"Thilhouse'lu Bakire Kız" adlı öyküde narsisizm, diğer öykülerden daha farklı şekilde karşımıza çıkar. Valesnes yöresinin efendisi ile iplikçinin güzel kızının hikâyesinin anlatıldığı bu öyküde, kızın annesi narsist bir ebeveyn olarak karşımıza çıkar. Öyküde, iplikçi kadının kızına gösterdiği yoğun ilgi şu şekilde ifade edilir:

Annesi onun eteğini hiç bırakmaz, hatta büyük bir dikkat ve uyanıklıkla, tuvalete giderken bile yanından ayrılmazdı. Aynı yatağı paylaşırlar ve uyandıklarında da, çok az kazanç getiren işlerini birlikte yaparlardı. Bayram günlerinde onu kiliseye bağlayarak, delikanlılarla bir tek eğlendirici söz etmesine ve hiç kimsenin ellerinin ona yaklaşmasına izin vermezdi (Balzac, 2001: 151).

Freud'un *Narsisizm Üzerine ve Schreber Vakası* adlı eserinde detaylı şekilde yaptığı açıklamalara göre, çocuklarına aşırı sevgi gösteren ebeveynlerin davranışları değerlendirildiğinde bu durum, aslında onların çok önceki zamanlarda terk ettikleri kendi narsisizmlerinin yeniden doğuşudur:

Daha önce nesne seçimi durumunda narsistik bir belirti olarak düşündüğümüz aşırı değer vermenin oluşturduğu güvenilir işaret, hepimizin bildiği gibi ebeveynin duygusal tutumuna egemendir. Dolayısıyla- akli başında bir gözlemcinin doğrulamak için herhangi bir vesile göremeyeceği- her tür mükemmeliyeti çocuğa atfetme ve çocuğun tüm kusurlarını gizleyip unutmaya zorlanımının etkisindedir (Freud, 2010: 37).

Öykümüzde de aynı durum söz konusudur. İplikçi kadının tek varlığı kızdır, nitekim *"Bir simyacının altın yapmak için her şeyini gözden çıkarışı gibi kadının eline geçen azıcık para da kızı uğruna eriyip gidiyordu."* (Balzac, 2001: 152) cümlesinden de her şeyini ona adadığı açıkça görülmektedir. Aileler, zamanında kendi narsisizmleri kültürel ve sosyal açıdan birçok engelle takıldığı için çocuklarının bu engellere takılmalarına izin vermezler çünkü kendileri için vazgeçtikleri ayrıcalıkları artık çocukları için arzulamaktadırlar. Kendilerinin savaşmak zorunda kaldıkları zorluklarla çocuklarını karşılaştırmayacaklar ve çocukları kendilerinden daha iyi bir yaşam sürecektir. Öyküdeki iplikçi kadın da kızı için aynı şeyleri düşünür: Kendisi çok fakir bir hayat sürdüğü ve kızının da kendisi gibi zorluk çekmemesi için onu, zengin Valesnes beyine verir. Tek amacı, kızının mükemmel bir hayat sürmesidir. Kızı kendinin sahip olamadığı her şeye sahip olup bolluk içinde rahat bir yaşam sürecektir, yani kendisinin gerçekleştiremediği rüyayı kızı gerçekleştirecektir. Freud'un da belirttiği gibi, çocuksu olan bu ebeveyn sevgisi, nesne sevgisine dönüşmüş olsa da, aslında ebeveyn narsisizminin yeniden doğması anlamına gelir (Freud, 2010: 37).

Narsisizmi son olarak bulguladığımız öykü "Silah Arkadaşı"dır. Bu öyküde, Maille adında bir askerın sefere çıkmadan önce karısını silah arkadaşı olan Lavalliere'e emanet etmesi ve karısı Marie'nin Lavalliere'i baştan çıkararak arkadaşına ihanet etmeye zorlaması anlatılır. Marie, Lavalliere'e gönlünü kaptırır. Nesne yatırımı onun üzerine yapan Marie, başlarda ondan yüz bulamadığı için nesne libidosunun tatminini sağlayamaz ama tek amacı da Lavalliere'in bu tatmini sağlamasıdır: *"Kısacası, genç bekçisini namus veya eğlenceden birini seçmeye zorlamak istiyordu. Aşk oyunu yüzünden arkadaşına kötülük edebilecek duruma getirinceye kadar, onu elden geldiğince aşka çağırmaya ve en yakıcı bakışlarıyla baştan çıkarmaya kararlıydı"* (Balzac, 2001: 162).

Belli bir süre sonra, Lavalliere de bu aşk oyunlarına kendi bırakır. Onun kendini bırakmasıyla Marie'nin nesne libidosu tatmine ulaşır ve kendine olan güveni gitgide artar. Bir baloda, Lavalliere'in dans ettiği kızı gördüğünde aklından geçirdiği kendisinin bu kızdan daha güzel ve çekici olduğu düşüncesi öyküde *"Kuşkusuz ki o kadından daha genç, çekici ve sevimliydi. En azından onun güzel kafasında yer etmişti bu"* (Balzac, 2001: 163) cümleleriyle verilirken, karakterin yaptığı bu kıyaslama, ondaki narsisizmi bulgulamamızı kolaylaştırır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, insan ruhunu, insanın içinde gizlediği, kendine bile itiraf edemediği arzuları, fantezileri inceleyen psikanaliz, bu bastırılmış arzuların farklı şekiller verilerek sanatsal bir ifadeyle yansıtıldığı ve böylece ortaya çıkma imkânı bulduğu edebiyatın alanına da uzanarak, eserleri bir maske olarak kabul etmiş ve bu maskenin altına gizlenmiş insanı bulup ortaya çıkararak, aslında eserin derinliklerinde okura anlatılmak isteneni de gün ışığına çıkarır. Psikanalizi *"edebiyatı derinliğine inceleyen ve onun labirentlerine dalıp, onu bir anlamda sökümlenen bir bilim dalıdır"* (Sarı, 2008: 76) şeklinde tanımlayan Ahmet Sarı, eseri psikanalitik olarak inceleyen araştırmacıyı da bir "arkeolog"a benzetir: *"Psikanalizin işi zaten yazarın ve de metnin arkeolojisini yapmak olduğundan, bu epistemik kazılar yazarın aklından geçen fakat onun aklından geçirdiğinin ayrımında olmadığı bulgular olmalıdır"* (Sarı, 2008: 237) şeklindeki ifadesiyle psikanaliz ile edebiyat arasındaki bağı çok açık şekilde ortaya koyar. Bu bilgiler ışığında Freud'un *"Bu anlamda narsisizm bir sapkınlık değil, kendini koruma içgüdüsünün bencilliğinin libidinal bir tamamlayıcısı, her canlı varlığa haklı olarak bir ölçüde atfedilebilecek bir özellik olarak karşımıza çıkar."* (Freud, 2010: 23) şeklindeki değerlendirmesi, görüldüğü üzere, Balzac'ın *"Tuhaf Öyküler"* adlı eserinde incelemiş olduğumuz öykülerde karşımıza çıkmaktadır. Öykülerdeki tüm örnekler, karakterlere yüklenen narsisizmin esere nasıl yansıdığını anlamamız konusunda ve Freudyen psikanaliz kuramının edebi eseri çözümlemeye ne kadar uygulanabilir olduğunu görmemiz açısından oldukça yol göstericidir. Dolayısıyla, Freud'un narsisizm kuramı çerçevesinde ele aldığımız bu eserde de görüldüğü gibi, psikanalizin kimi yöntemleri, edebi eserlere daha geniş bir pencereden bakmamızı, olayları ve karakterleri daha iyi çözümlememizi sağlayabilme açısından oldukça elverişli bir eleştiri yöntemidir.

KAYNAKÇA

- Balzac, H. (2001). **Tuhaf Öyküler**, (Çev. N.Eröztürk), 1.Baskı, E Yayınları, İstanbul.
- Freud, S. (1996). **Beş Konferans ve Psikanalize Toplu Bakış 1938**, (Çev. K. Şipal), Cem Yayınevi, İstanbul.
- Freud, S. (2009). **Haz İlkesinin Ötesinde Ben ve İd**, (Çev. A. Babaoğlu), 2. Baskı, Metis Yayınları, İstanbul.
- Freud, S. (2010). **Narsisizm Üzerine ve Schreber Vakası**, (Çev. B. Büyükkal ve S. M. Tura), Metis Yayınları, İstanbul.
- Freud, S.(2000). **Eşeysellik Üzerine Üç Deneme**, (Çev. A. Yardımlı), 1.Baskı, İdea Yayınevi, Eskişehir.
- Özbek, Y. (2007). **Edebiyat ve Psikanaliz**, 1.Baskı, Çizgi Kitapevi Yayınları, Konya.
- Sarı, A. (2008). **Psikanaliz ve Edebiyat**, 1.Baskı, Salkımsöğüt Yayınları, Erzurum.
- Şen, C. (2012). **Edebiyat İncelemelerinde Psikanaliz Kullanımı**, Divan Kitap, Ankara.